

پژوهش های کاربردی، نیازی جدی و فراگیر

خانم طاهره سادات نعیمی

تحقیق (به معنای جستجوی روشمند برای رسیدن به حقیقت و اهداف مورد نظر پژوهشگر)، از موضوعاتی است که دارای اهمیت بسیار است. عملکرد علمای اسلام که بر اساس تعالیم دین، تألیفات فراوانی تا پایان حیات پر برکتشان داشته اند، گواه این امر است. با این وجود به نظر می رسد که در حوزه های علمیه و دانشگاه ها آنچنان که باید به امر پژوهش پرداخته نمی شود. بنابراین لازم است، تدبیرات اساسی در جهت پرداختن به این مهم پدید آید. از این رو پژوهش و توجه عمیق و دقیق به آن برای کلیه دانش پژوهان نه تنها ضروری بلکه لازم و نیازی جدی است.

ضرورت پژوهش در حوزه های علمیه

پژوهش های کاربردی و اساسی، در میزان توسعه و ارتقای بنیه علمی و تکنولوژیک کشورها، نقش مهمی را ایفا می کند؛ زیرا غایت تحقیق در عرصه های مختلف و در سطح جامعه، در حقیقت، گسترش دانش و ارائه نتایج کاربردی و راهبردی جهت حل مشکلات و معضلات و مسائل نوپیدای جامعه است که این مهم، از مقاصد اصلی شریعت مبین اسلام می باشد.

دین اسلام در قالب آیات و روایات، انسان را به تفکر، تحقیق و پژوهش ترغیب می کند. سوگند خداوند متعال به حرمت قلم و نگارش، در اولین آیات نازل شده بر قلب پیامبر (ص) گویای چنین نگرش و تفکری است. بزرگداشت دانش و دانشمندان، مذمت سطحی نگران، تشویق جویندگان و فراگیران دانش در پرتو آیات وحی، گویای این اهمیت است.

لذا مسئولان مربوطه در جهت عملکردی و کاربردی کردن تحقیقات طلاب باید نهایت تلاش خویش را مبذول دارند. مدیران و پژوهشگران خلاق باید در جهت فراهم کردن تمامی منابع، امکانات لازم و تأمین شرایط مساعد، از قبیل تجهیز کتابخانه ها، منابع دیجیتال، اعطای فرصت چاپ مقالات طلاب در نشریات علمی و...، تمام توان خویش به کار برند. این امر، حداقل این فرصت را به طلاب خواهد داد که با دغدغه کمتر و تمرکز فکری دقیق تر به امر تحقیق مبادرت ورزند تا تحقیقات کاربردی در جهت حل مسائل مختلف جامعه و پاسخ به نیازها و مشکلات گوناگون انجام شود.

در این عرصه مهم و قابل تأمل، اساتید حوزه، نقش کلیدی و حائز اهمیتی را ایفا می کنند. تدریس دروس مختلف حوزوی به سبک پژوهش محور و ترغیب و تشویق طلاب به امر پژوهش، از اقداماتی است که اساتید حوزه در جهت ایجاد انگیزه و ترغیب طلاب به امر نگارش می توانند انجام دهند. اساتید روش تحقیق و پژوهش با تبیین جایگاه و شیوه های علمی و عملی تحقیق از قبیل: بیان چگونگی نگارش و تبیین موضوع در پژوهش های موضوع محور و تبیین مسئله در پژوهش های مسئله محور، توجه به پیشینه شناسی و قدمت تحقیقات جهت جلوگیری از تحقیقات تکراری و کلیشه ای، شفاف سازی اهداف خرد و کلان پژوهش و نقش مؤثر آن در پیشرفت جامعه و پیشبرد اهداف آن، می توانند، طلاب را در انجام این امر خطیر یاری رسانند.

انتظارات از طلاب

مهمترین وظیفه طلاب در این گستره، در وهله اول، نگرش واقع بینانه و محققانه، تلاش مستمر و مداوم و مطالعه روشمند تمامی دروس منظور شده در سطح تحصیلات حوزوی است. اتکال به خداوند متعال، رعایت اصول اخلاقی قبل از تمامی امور مذکور، از الزامات طلبگی و معیار اصلی ورود به عرصه دین پژوهی است که موجب برکات و توفیقات روزافزون الهی در همه ابعاد زندگی طلاب خواهد شد. از طلاب فرهیخته حوزه های علمیه انتظار می رود که در جهت کاربردی کردن دانش الهی در محدوده اخلاق، مسائل نوپیدای جامعه و حل معضلات و شبهات عقیدتی گام بردارند و به سویی تحقیق در زمینه موضوعات بدیع، پژوهش پذیر و مورد علاقه روی آورند.

از طلابي که به تحصیل در سطوح سه و چهار ارتقا یافته‌اند، انتظار می‌رود که تحقیقات تخصصی در زمینه‌های گوناگون را بدست گرفته و در جهت تبدیل قضایای خارجی به قضایای حقیقیه نهایت تلاش خویش را مبذول نمایند.